



T.C.  
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

# ÇANAKKALE İL ÖZEL İDARESİ

## 2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

**Kasım 2024**



Tel : 90 (312) 295 30 00  
Fax : 90 (312) 295 48 00



[www.sayistay.gov.tr](http://www.sayistay.gov.tr)  
[sayistay@sayistay.gov.tr](mailto:sayistay@sayistay.gov.tr)



İnönü Bulvarı No: 45  
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA



## İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU .....	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ .....	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ .....	14
7.	DENETİM BULGULARI .....	14
8.	EKLER.....	37



## TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu Tablosu.....	4
Tablo 2: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu .....	6
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu .....	7
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu .....	7
Tablo 5: İl Özel İdaresinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler Tablosu .....	8
Tablo 6: Kuruma Ödenen ve Ödenmesi Gereken İdare Payı Tablosu .....	19



## KISALTMALAR

<b>EPDK</b>	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
<b>KHGB</b>	Köylere Hizmet Götürme Birliği
<b>TL</b>	Türk Lirası
<b>YİKOB</b>	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı





## BULGU LİSTESİ

### A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Kamu İdareleri Payları Hesabının Kullanılmaması
2. Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu'nun Mevzuata Uygun Olarak Tutulmaması ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması

### B. Diğer Bulgular

1. Jeotermal Kaynakların Kullanımından Elde Edilen İdare Payının Eksik Hesaplanması
2. Taşınmazlar Form ve Cetvellerinin Mevzuata Uygun Olarak Tutulmaması ve Birbirleriyle Tutarsız Olması
3. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması
4. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının Tahsilinin Zamanında Yapılmaması
5. İhale Öncesinde Yapılması Gereken İşlemlerin Bitirilmeden İhaleye Çıkılması
6. İl Özel İdaresine Ait Elektrik Faturalarında Yer Alan Elektrik Tüketim Vergisi Bedellerinin Muafiyet Kapsamında Değerlendirilmemesi
7. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
8. Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Amacı Dışında Aktarmalar Yapılması
9. Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Yatırım Planı, Yıllık Çalışma Programı ve Uygulama Projeleri Olmadan Encümen Kararı ile Ödenek Aktarılması
10. Organize Sanayi Bölgesi Kanunu'na Göre İl Özel İdaresine Gönderilmesi Gereken İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Harcıyla İlgili Gerekli Takip İşlemlerinin Yapılmaması
11. İdarenin Elektrik Enerjisi İhtiyacını İhale Yapmaksızın Karşılması
12. Yap – İşlet – Devret Usulü ile İhale Edilen Taşınmaz İçin Kiracı Firma Tarafından Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesine Karşılık Sözleşmede Yazılı Müeyyidelerin Uygulanmaması

## 1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

### 1.1. Mevzuat ve Görevler

Çanakkale İl Özel İdaresi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer alan kamu idarelerinden birisi olup faaliyetlerini 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Bu itibarla il özel idareleri il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, karar organı olan il genel meclisi seçimle oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir. İl özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi validir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6'ncı maddesine göre İl Özel İdaresi, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında,

c) Bisiklet yollarının ve şeritlerinin, bisiklet ve elektrikli skuter park ve şarj istasyonlarının, yaya yollarının ve gürültü bariyerlerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı, bakımı ve onarımıyla ilgili işleri,

yapmakla görevli ve yetkilidir.

Ayrıca bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları, kendi görev alanına giren sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskân, gençlik ve spor gibi hizmetler ile bu kurum ve kuruluşların ildeki tüm yapım, bakım ve onarım işlerini kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilir. Bakanlıklar ve merkezi idare kuruluşlarından aktarılan bu tür ödenekler ile gerçekleştirilecek

yatırımlar il özel idarelerince tüm il sınırları içerisinde yapılabilmektedir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 97'nci maddesinde mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görevleri arasında sayılmıştır. Bu amaçla İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü kaldırılarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı teşkilatı bünyesinde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 100'üncü maddesinde de; mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görev ve hizmetleri yapmak yeni kurulan Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün görevleri arasında sayılmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yerel yönetimler hakkında verilen yetki ve görevlerin yanında, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile İçişleri Bakanlığına verilen il özel idaresinin teşkilatı ve işleyişi üzerinde düzenleme, izin ve onay verme görev ve yetkileri halen devam etmektedir. Bu itibarla 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu uyarınca, il özel idarelerinin organlarının çalışma usulleri, norm kadrolarının belirlenmesi, üst yönetici olarak vali ve genel sekreterin atanması, idari denetimi, bütçe ve muhasebe sisteminin oluşturulması, borçlanma izni, işletme ve şirket kurulması ile yurtdışı ilişkilerin yürütülmesi konuları da İçişleri Bakanlığının vesayet denetimi altındadır.

## 1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

İl özel idaresinin organları; il genel meclisi, il encümeni ve validir. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 9'uncu maddesi gereğince; İl Genel Meclisi, İl Özel İdaresinin karar organıdır ve ildeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşur. İl Genel Meclisi, başkan dâhil 35 üyeden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi İl Genel Meclisi Kararı ile olur.

İl encümeni ise valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşan il özel idaresinin icra organıdır.

Vali, il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Görev ve yetkileri 5302 sayılı Kanun'un 30'ncü maddesinde sayılan Vali, il özel idaresi teşkilâtının en üst amiri olarak

il özel idaresi teşkilâtını sevk ve idare etmektedir. İl özel idaresi personeli vali tarafından atanır.

Genel sekreter, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenler ve yürütür. Genel sekreter, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile atanır ve aynı usulle görevden alınır.

İl özel idaresi teşkilatı; Genel Sekter, Genel Sekreter Yardımcısı ile Destek Hizmetleri Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü, Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü, Etüt Proje Müdürlüğü, Tarımsal Hizmetler Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Müdürlüğü, Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü, Encümen Müdürlüğü, Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü, Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğü, Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü ile Vali'ye bağlı olarak görev yapan birimlerden oluşmaktadır.

İl özel idaresinin teşkilat yapısında, doğrudan valiye bağlı üç adet birim belirlenmiştir. Bunlar; Genel Sekreterlik, İç Denetim Birimi ve Hukuk Müşavirliğidir.

Teşkilatlanmada oluşturulan her birim, kendi faaliyet ve görev alanları ile ilgili yönetmeliklerini hazırlayarak, İl genel meclisinin onayından geçirmek suretiyle yürürlüğe koyar ve bu esaslar üzerinden faaliyetlerini sürdürür.

İl özel idaresinde çalışan memur ve sözleşmeli personel 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na; işçiler ise 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Çanakkale İl Özel İdaresi hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda

detaylandırılmıştır.

**Tablo 1: Personel Durumu Tablosu**

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	268	204
Sözleşmeli Personel		
Kadrolu İşçi	128	45
Geçici İşçi		
<b>Toplam</b>	<b>396</b>	<b>249</b>
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		178

### 1.3. Mali Yapı

İl özel idaresi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabidir.

İl özel idaresi bütçesi ile muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usuller, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'uncu, 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 44, 45 ve 48'inci, 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 65'inci ve 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 18 ve 22'nci maddelerine dayanılarak hazırlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, il özel idarelerinin gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin esas, usul, ilke ve standartların belirlenmesi amaçlarına göre faaliyet göstermelerini öngörmektedir.

İl özel idarelerinin mali işlemlerin gerçekleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesi kapsamında, harcamalarda ödeme belgesine bağlanacak kanıtlayıcı belgeler, bu belgelerin şekil ve türleri Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nde belirlenmiştir.

İlin stratejik plânına uygun olarak hazırlanan bütçe, il özel idaresinin mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır. Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir. Bütçe yılı devlet mali yılı ile aynıdır.

Vali tarafından hazırlanan bütçe tasarısı Eylül ayı başında il encümenine sunulur. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte Kasım ayının birinci gününden önce il genel meclisine sunar.

İl genel meclisi bütçe tasarısını yılbaşından önce aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denkliliğini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz.

İl özel idaresi bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir. İlçelerde bu yetki kaymakam tarafından kullanılır.

İlçelere gönderilecek ödeneklerin, il özel idaresi mali kontrol yetkilisi tarafından vize edilmesi yeterlidir. Bu ödeneklerin harcanması sırasında ayrıca harcama öncesi kontrol işlemi yapılmaz.

Her yıl bütçesinin kesin hesabı, vali tarafından hesap döneminin bitiminden sonra gelen Mart ayı içinde encüme sunulur. Kesin hesap il genel meclisinin Mayıs ayı toplantısında görüşülerek karara bağlanır.

Kesin hesabın görüşülmesi ve kesinleşmesinde, bütçeye ilişkin hükümler uygulanır.

Çanakkale İl Özel İdaresi bütçesinin hesaplarını Mali Hizmetler Müdürlüğü tutmaktadır. Muhasebe hizmetleri İçişleri Bakanlığının e-İçişleri otomasyon sistemi üzerinden yürütülmektedir.

İl özel idare bütçesi, program bütçe esasına göre hazırlanmak suretiyle mali yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır.

İl özel idaresinin bütçe gelir ve giderlerine ilişkin tahminlerle, gerçekleştirmelere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

**Tablo 2: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu**

Giderin Çeşidi	Önceki Yılda Devreden Ödenekler (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenekler (TL)	Kurum Dışı Ek/Özel Ödenek (TL)	Net Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Giderleri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenekler (TL)	Sonraki Yıla Devreden Ödenekler (TL)
Personel Giderleri		78.686.000,00	134.863.432,25	213.171.822,04	196.857.819,87	12.938.685,09	3.375.317,08
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri		12.469.000,00	11.537.252,77	24.281.864,15	16.862.904,29	7.418.959,86	
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	6.151.230,40	135.620.000,00	127.207.281,38	272.155.200,06	246.685.776,92	7.571.875,25	17.897.547,89
Faiz Giderleri		14.000.000,00	3.274.000,00	18.916.007,37	18.916.007,37		
Cari Transferler		12.836.000,00	6.000.000,00	19.893.783,27	17.522.758,77	2.371.024,50	
Sermaye Giderleri	123.265.437,30	123.756.000,00	1.196.299.165,40	1.014.660.734,70	642.848.652,86	4.259.589,73	367.552.492,11
Sermaye Transferleri		19.633.000,00	4.126.000,00	466.442.810,21	464.442.661,66	2.000.148,55	
Borç Verme							
Yedek Ödenek		23.000.000,00	2.000.000,00	5.201.577,70		5.201.577,70	
<b>Toplam</b>	<b>129.416.667,70</b>	<b>420.000.000,00</b>	<b>1.485.307.131,80</b>	<b>2.034.723.799,50</b>	<b>1.604.136.581,74</b>	<b>41.761.860,68</b>	<b>388.825.357,08</b>

İdarenin 2023 mali yılı bütçesi ile 420.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup önceki yıldan devreden 129.416.667,70 TL ve yıl içinde eklenen 1.485.307.131,80 TL ödenekle birlikte 2023 yılı ödenek toplamı 2.034.723.799,50 TL olmuştur. Yıl içinde 1.604.136.581,74 TL bütçe gideri yapılmış, 41.761.860,68 TL ödenek iptal edilmiş, kalan 388.825.357,08 TL ödenek ise 2024 yılına devretmiştir.

**Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu**

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Ek Bütçe (TL)	Toplam Gelir Bütçesi (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri							
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	13.000.000,00		13.000.000,00	121.592.720,15		121.592.720,15	935,32
04- Alınan Bağış ve Yardımlar				1.104.412.786,40	7.300,00	1.104.405.486,40	
05- Diğer Gelirler	387.000.000,00		387.000.000,00	712.731.282,13	169.140,61	712.562.141,52	184,12
06- Sermaye Gelirleri	50.000.000,00		50.000.000,00				
08- Alacaklardan Tahsilat							
09- Red ve İadeler							
<b>Toplam</b>	<b>450.000.000,00</b>		<b>450.000.000,00</b>	<b>1.938.736.788,68</b>	<b>176.440,61</b>	<b>1.938.560.348,07</b>	<b>430,79</b>

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri 1.938.560.348,07 TL olarak (%430,79) gerçekleşmiştir. Diğer gelirler 712.562.141,52 TL (%184,12), teşebbüs ve mülkiyet gelirleri 121.592.720,15 TL (%935,32), alınan bağış ve yardımlar 1.104.405.486,40 TL olmuştur.

**Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu**

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	213.171.822,04	196.857.819,87	92,23
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	24.281.864,15	16.862.904,29	69,44



03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	272.155.200,06	246.685.776,92	90,64
04- Faiz Gideri	18.916.007,37	18.916.007,37	100,00
05- Cari Transferler	19.893.783,27	17.522.758,77	88,08
06- Sermaye Giderleri	1.014.660.734,70	642.848.652,86	63,35
07- Sermaye Transferleri	466.442.810,21	464.442.661,66	99,57
08- Borç Verme			
09- Yedek Ödenekler	5.201.577,70		
<b>Toplam</b>	<b>2.034.723.799,50</b>	<b>1.604.136.581,74</b>	<b>78,83</b>

Buna göre 2023 yılında bütçe giderleri %79 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel giderleri %92,23 oranında, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri %69,44 oranında, mal ve hizmet alım giderleri %90,64 oranında, faiz giderleri %100 oranında, cari transferler %88,08 oranında, sermaye giderleri %63,35 oranında, sermaye transferleri ise %99,57 oranında gerçekleşmiştir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; İl Özel İdaresinin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 1.095.791.438,48 TL, Faaliyet Geliri 1.943.048.596,07 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 847.257.157,59 TL olarak gerçekleşmiştir.

Çanakkale İl Özel İdaresinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

**Tablo 5: İl Özel İdaresinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler Tablosu**

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	İl Özel İdaresinin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	GESTAŞ DENİZ ULAŞIM TURİZM TİCARET AŞ	25.500.000,00	25.466.850,00	99,87

## 1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

### 1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Çanakkale İl Özel İdaresinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın

kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

#### **1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi**

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

#### **1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler**

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

## **2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU**

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

## **3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU**

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

#### **4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI**

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

#### **5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda aşağıdaki değerlendirmeler yapılmıştır:

5018 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde tanımlandığı üzere mali kontrol, kamu kaynaklarının belirlenmiş amaçlar doğrultusunda, ilgili mevzuatla belirlenen kurallara uygun, etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak için oluşturulan kontrol sistemi ile kurumsal yapı, yöntem ve süreçleri ifade etmektedir.

Mali kontrolün bir parçası olan iç kontrol sisteminin ne olduğu, amacı, yapısı ve işleyişi 5018 sayılı Kanun'un beşinci kısmında, 55 ile 67'inci maddeler arasında belirlenmiştir. Buna göre, kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrol sistemlerinin yapısını aşağıda belirten unsurlar oluşturmaktadır:

- Harcama birimleri,
- Muhasebe ve malî hizmetler
- Ön malî kontrol
- İç denetim

Temel unsurları bu olan iç kontrolün işleyişi ile ilgili ayrıntılı hükümler, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan rehberlerle belirlenmiştir.

2023 yılı denetimi kapsamında, mezkur mevzuat çerçevesinde, Kurum iç kontrol sistemi, iç kontrol bileşenleri bazında aşağıdaki şekilde değerlendirilmektedir:

#### **Kontrol Ortamı Standartları**

Kurum organizasyon yapısı içerisindeki görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası İdare tarafından hazırlanan yönetmeliklerle düzenlenmiş ve belirlenmiştir.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmiştir.

#### **Risk Değerlendirme Standartları**

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.

İdare performans programı içerik açısından mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.

İdare tarafından iç kontrol riskleri belirlenmiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışmalara başlanmıştır.

#### **Kontrol Faaliyetleri Standartları**

İdare tarafından tüm birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları çalışma yönergesi ve

imza yetkileri yönergesinde belirlenmiş, hizmet standartları oluşturularak İdarenin internet sitesinde yayımlanmıştır.

İdare tarafından her birimin ayrı ayrı iş akış süreçleri belirlenmiş ve üst yöneticinin onayı ile yürürlüğe konulmuştur.

İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.

İdare yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeyine indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur.

### **Bilgi ve İletişim Standartları**

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır.

İdarede İç Kontrol Eylem Planı hazırlanmış ve yönetim tarafından çalışanlara duyurulmuştur,

Birim faaliyet raporları düzenlenmekte ve güvence beyanı verilmektedir,

### **İzleme Standartları**

İdarede İç Kontrol Birimi oluşturulmuş, 3 tane iç denetçi kadrosu bulunmakta ve 1 tane denetçi istihdam edilmektedir,

Üst yönetici tarafından onaylanmış yıllık iç denetim programı henüz hazırlanmamıştır. İç denetim raporları ile bunlar üzerinde yapılmış işlemler İç Denetim Koordinasyon Kuruluna gönderilmemiştir,

İç denetim birimi, üst yönetimine rapor sunmamakta ancak üst yöneticinin talebi doğrultusunda danışmanlık faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

İç Denetim Yönergesi, iç denetim birimi tarafından hazırlanmış ve üst yöneticinin onayına sunulmuştur.

İdarenin iç kontrol sistemine ilişkin yürüttüğü faaliyetler ve ulaştığı sonuçların değerlendirilmesi neticesinde; İç Kontrol sisteminin kurulması ve geliştirilmesinin Üst Yönetim tarafından benimsendiği, İdarenin iç kontrol sisteminin gelişiminin orta seviyede olduğu, iç kontrol mekanizmalarının uygulamasının tam anlamıyla yerleşmediği, uygulamada geliştirilmesi gereken alanlar olduğu değerlendirilmiştir.

## 6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Çanakkale İl Özel İdaresi'nin 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

## 7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

### A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

#### **BULGU 1: Kamu İdareleri Payları Hesabının Kullanılmaması**

İdare tarafından, Vilayetler Birliği ve Güney Marmara Kalkınma Ajansına aktarılması gereken katılım paylarının 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmeksizin doğrudan gider kaydedildiği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 363 Kamu İdareleri Payları Hesabının niteliğini düzenleyen 276'ncı maddesinde bu hesabın, bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarların izlenmesi için kullanılacağı,

Aynı Yönetmelik'in 277'nci maddesinde; bütçe geliri olarak tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarlar bir taraftan 363 Kamu İdareleri

Payları Hesabına alacak, 630 Giderler Hesabına borç; diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği, bu hesapta kayıtlı tutarlardan nakden veya mahsuben ödenen tutarların ise 363 Kamu İdareleri Payları Hesabına borç, 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydedileceği,

Hususları düzenlenmiştir.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun'un "Gelirler ve yönetilecek fonlar" başlıklı 19'uncu maddesinin d bendinde; İl özel idareleri için bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan yardım kalemleri hariç tutulmak üzere, cari yıl bütçesinden yüzde %1 oranında aktarılacak pay ajansın gelirleri arasında sayılmıştır.

Vilayetler Birliği Ana Tüzüğü'nün 24'üncü maddesinde; birlik üyelerinin, en son kesinleşmiş bütçelerinin %1'ini birlik faaliyet giderlerine katılım payı olarak birliğe ödeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, 2023 yılında Güney Marmara Kalkınma Ajansı ve Vilayetler Birliğine 13.125.836,75 TL tutarında pay aktarılmış ancak aktarılan bu paylar 363 Kamu İdareleri Payları Hesabına kaydedilmeden doğrudan 630 Giderler Hesabına kaydedilerek giderleştirildiği görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı, ilgili hesabın kullanımının sağlanacağı ifade edilmiştir.

İdare tarafından Kalkınma Ajansı ve Vilayetler Birliğine aktarılması amacıyla hesaplanan paylar için 363 Kamu İdareleri Payları hesabının kullanılması gerekmektedir.

## **BULGU 2: Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu'nun Mevzuata Uygun Olarak Tutulmaması ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması**

Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu (Ek 6) nın mevzuata uygun olarak tutulmadığı ve kurum tarafından tahsisli kullanılan taşınmazlar olduğu halde, söz konusu taşınmazların muhasebe kayıtlarında ve mali tablolarda eksik yer aldığı görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmeliğin "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesinde, kamu idarelerinin yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlarını



Yönetmelikte belirtilen cinslere göre ekte yer alan formlara kaydetmeleri ve mali hizmetler birimince de bu formların konsolide edilerek Yönetmelik'in ekinde yer alan taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı maddede tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kaydını Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu Ek 6 da, yer alan bilgileri içerecek şekilde bilgisayarda veya deftere yazarak kaydını tutmaları gerektiği ifade edilmektedir.

Ancak Kurum tarafından tutulan Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu Ek 6 incelendiğinde, mevcut kullanım şekli sütununda satıldı, devredildi, tahsis edildi gibi bilgiler yer alan halen kendi kullanımında olmayan taşınmazların olduğu, yine edinme şekli sütununda satın alma, kamulaştırma, hibe gibi bilgiler yer alan yani kendi adına tescilli ve kendi yönetiminde olması gereken taşınmazların da olduğu görülmektedir. Bu durumda olan taşınmazların güncellenerek ilgili formlarda takibinin sağlanması, herhangi bir şekilde kullanımından çıkanların ise durumuna uygun şekilde kaydının yapılması gerekmektedir.

Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 27.04.2015 tarih ve 90192509-010.03-4167 sayılı "Taşınmaz tahsis işlemleri" konulu genel yazılarında 1.3.Tahsis işleminin muhasebeleştirilmesi başlığı altında tahsisli taşınmazların kayıt işlemleri örneklerle anlatılmıştır. Söz konusu yazıda;

*"Taşınmazın tahsis edildiği kamu idaresi tarafından tahsis işlemine ilişkin belgeler muhasebe birimine verildiğinde; ilgisine göre 250- Arazi ve Arsalar Hesabı, 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252-Binalar Hesabına (03.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar) borç, 500-Net Değer Hesabına (12.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar) alacak; varsa taşınmaza ilişkin amortisman tutarları 500-Net Değer Hesabına (13.Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarı) borç, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedilecektir. Bu kayıtlar taşınmazı tahsisli olarak kullanan idarenin taşınmaza ilişkin harcamalarını muhasebeleştirilen ilgili muhasebe birimlerince yapılacaktır."* Denilmektedir.

Ancak muhasebe kayıtları, mali tablolar ile taşınmaz form ve cetvellerinin incelenmesi sonucunda Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu ek 6 da tahsisli kullanılan toplam 290.473.587,70 TL değerinde arsa, tarla, bina, ile yeraltı ve yerüstü düzeni niteliğinde, taşınmaz olmasına rağmen, 250 Arazi ve arsalar hesabı, 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabı ve 252 Binalar hesabının 03.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar alt kodunun işlemlerinin birbirini tutmadığı, yine karşılıklı çalışacağı diğer hesap olan 500 Net Değer hesabının 12.Tahsisli kullanılan taşınmazlar alt kodu ile 13.Tahsis edilen taşınmazlar için ayrılmış amortisman tutarı alt kodunun işlem görmediği tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulgu doğrultusunda çalışma yapıldığı ifade edilmiştir.

Yukarıda ifade edilen mevzuat hükümleri ve değerlendirmeler çerçevesinde, ilgili birimler tarafından taşınmaz kayıt ve işlemlerinin mevzuata uygun şekilde yapılarak taşınmaz form ve cetvellerindeki değerler ile muhasebe kayıtları ve mali tablolarda yer alan değerlerin uyumluluğunun sağlanması gerekmektedir.

## **B. DİĞER BULGULAR**

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

### **BULGU 1: Jeotermal Kaynakların Kullanımından Elde Edilen İdare Payının Eksik Hesaplanması**

Jeotermal kaynağın doğrudan veya dolaylı kullanıldığı işletme ruhsat sahibine ait işletmenin ve ilaveten kira sözleşmesi ile bir bedel karşılığında faaliyet gösteren tesislerin gayrisafi hasılat ve idare payı tutarlarının eksik hesaplandığı tespit edilmiştir.

5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun; “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinde;

“33) Gayrisafi hasılat: İşletmenin toplam yıllık cirosu olup, işletmelere ait tahakkuk eden her türlü mal ve hizmet satış bedelleri, faizler ile yapılan kiralama ve kira dışı kira bedelleri, ifade eder.”

“Devir, sicil, ihale, harç, teminat ve idare payı” başlıklı 10’uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde:

“e) İdare payı: Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak seralarda, elektrik üretimi ve konut ısıtımında kullanıldığı tesislerde gayrisafi hasılatının %1’i tutarında idare payı ödenir.

...”

Hükümleri yer almaktadır.

Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliği’nin: “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde;

“... ”

k) (Değişik:RG-24/9/2013-28775) Gayrisafi hâsılat: Kaynaklardan sınai ve/veya ticari ciro oluşturmak üzere yararlanan işletmenin kaynaklarla ilgili toplam yıllık cirosu olup, tesislere ait tahakkuk eden her türlü mal ve hizmet satış bedelleri, faizler ile kira gelirlerinin dahil olduğu miktarı,

m) (Değişik:RG-24/9/2013-28775) İdare payı: Akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı kullanıldığı, işletme ruhsat sahibine ait işletmenin ve ilaveten kira sözleşmesi ile bir bedel karşılığında faaliyet gösteren tesislerin kaynaklarla ilgili gayrisafi hâsılatının % 1'i tutarında her yıl Haziran ayı sonuna kadar ruhsat sahibi ve/veya sözleşmeler yoluyla kaynağı kullanan gerçek ve tüzel kişilerce idareye ödenen payı,

n) (Değişik:RG-24/9/2013-28775) İşletme: Arama faaliyetleri sonucunda elde edilen kaynağın üretim, kullanım, reenjeksiyon, enjeksiyon, deşarj ve bu faaliyetlere yönelik sondaj çalışmalarını içeren projede belirtilen ruhsat sahibinin ve/veya sözleşmeler yoluyla kaynağı kullanan gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetlerinin bütünü,

v) (Değişik:RG-24/9/2013-28775) Kira sözleşmeleri: İşletme ruhsatına dayalı her türlü kullanım alanıyla ilgili hakların, bedel karşılığı başka özel ve tüzel kişilere kullandırılmasını sağlayan sözleşmeleri, ifade eder.”

Hükümleri bulunmaktadır.

Belirtilen mevzuat hükümlerine göre, gayrisafi hasılat kavramı jeotermal kaynağın üretim, kullanım, reenjeksiyon, enjeksiyon, deşarj ve bu faaliyetlere yönelik sondaj çalışmalarını içeren işletme projesine göre, ruhsat sahibinin ve/veya sözleşmeler yoluyla sınai ve/veya ticari ciro oluşturmak üzere kaynağı kullanan diğer gerçek ve tüzel kişilerin kaynaklarla ilgili tüm faaliyetleri sonucunda elde edilen toplam yıllık ciro olup, tesislere ait tahakkuk eden her türlü mal ve hizmet satış bedelleri, faizler ile kira gelirlerinin dâhil olduğu miktarı ifade etmektedir.

Yine aynı Yönetmelik'in “İdare payı” başlıklı 20'nci maddesinde;

“Jeotermal kaynakların konut, iş yeri, balıkçılık, sera, kaplıca, termal kür merkezi gibi, ısıtma ve diğer amaçlı doğrudan kullanıldığı alanlar ve/veya dolaylı olarak yararlanıldığı elektrik enerjisi üretimi, kuru buz, mineral tuz eldesi, kurutma, soğutma gibi durumlarda ruhsat sahibinin ve/veya sözleşmeler yoluyla kaynağı kullanan gerçek ve tüzel kişilere ait işletme ve tesislerin kaynaklarla ilgili bir önceki yılın gayrisafi hasılat bilançosunun mart ayı sonuna

*kadar idareye verilmesi zorunludur. (Ek cümle:RG-24/9/2013-28775) İdareye bildirilen gayrisafi hasılatın %1'i tutarında idare payı alınır. Bu pay, her yıl Haziran ayı sonuna kadar İdareye ödenir. Tahsil edilen tutarın beşte biri, kaynağın sınırları içinde bulunduğu belediye veya ilgili köy tüzel kişiliğine bir ay içinde İdare tarafından ödenir. Doğal mineralli sular ile Kanuna tabi gazların da doğrudan ve/veya dolaylı olarak kullanıldığı tesislerden elde edilen gayrisafi hâsılatın %1'i tutarında idare payı alınır.”*

Hükmü ile jeotermal kaynakların, doğal mineralli sular ile Kanuna tabi gazların doğrudan veya dolaylı olarak kullanıldığı tesislerde, ruhsat sahibinin ve/veya sözleşmeler yoluyla kaynağı kullanan gerçek ve tüzel kişilere ait işletme ve tesislerin kaynaklarla ilgili tüm faaliyetlerinden elde edilen yıllık toplam cirosunu gösteren “gayrisafi hasılat bilançosunun” İdareye verilmesi ve belirlenen tutar üzerinden idare payının hesaplanarak ödenmesi öngörülmüştür.

Özetle, ilgili jeotermal kaynağı/akışkanı kullanan gerek işletme ruhsat sahipleri ve gerekse sözleşmeler yoluyla kullanan kiracılara ait tesislerde kaynaklarla ilgili olarak yürütülen her türlü faaliyet sonucunda elde edilen gayrisafi hasılat üzerinden %1 oranında pay hesaplanarak İdareye belirlenen zamanda ödenmesi zorunludur.

Çanakkale İl Özel İdaresi Ruhsat ve Denetim Müdürlüğünün hesap ve işlemlerinin incelenmesinde işletme projesinde söz konusu kaynak kullanılarak üretim yapılacağı belirtilen tesislerde gerek jeotermal işletme ruhsat sahibinin ve gerekse sözleşmeler yoluyla kaynaklardan sınai ve/veya ticari ciro oluşturmak üzere yararlanan gerçek ve tüzel kişilerin; kaynaklarla ilgili olarak elde edilen ve toplam yıllık ciroyu oluşturan her türlü mal ve hizmet satış bedelleri, faizler ve kira gelirleri toplamının, diğer bir ifadeyle gayrisafi hasılatın ve dolayısıyla idare payı tutarının eksik hesaplandığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda jeotermal kaynak kullanılan alanlarda faaliyet gösteren firmaların gayrisafi hasılat ve idare payının eksik hesaplandığı, ödenecek tutarların daha yüksek olduğu görülmektedir.

**Tablo 6: Kuruma Ödenen ve Ödenmesi Gereken İdare Payı Tablosu**

Jeotermal Kaynak Yeri	Jeotermal Ruhsat Sahibi	Beyan Edilen Gayrı Safi Hasılat (TL)	Ödenen İdare Payı (TL)	Beyan Edilmesi Gereken Hasılat (TL)	Ödenmesi Gereken İdare Payı (TL)
Ayvacık İlçesi Tuzla Köyü	... Elektrik Üretim A.Ş.	88.804.581,48	888.045,81	101.354.003,49	1.013.540,03

Ayvacık İlçesi Babadere Köyü	... Enerji Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	64.725.393,02	647.253,93	73.280.371,66	732.803,72
Biga İlçesi Kırkgeçit Köyü	... Sağlık Hizmet Turizm Gıda A.Ş.	5.086.998,59	50.869,98	5.173.528,97	51.735,29
Ayvacık İlçesi Tuzla Köyü	... Jeotermal Enerji A.Ş.	62.463.758,69	624.637,59	69.917.614,61	699.176,15
Ayvacık İlçesi Kocaköy	... Gülpınar Yenilenebilir Enerji Üretim San. ve Tic. A.Ş.	16.624.107,09	166.241,07	30.687.838,97	306.878,39
Ezine İlçesi Körüktaş Köyü	... Sağlık Turizm San. Ve Tic.A.Ş.	4.053.843,72	40.538,43	4.064.885,53	40.648,86

İdare payının tam olarak tahsil edilebilmesi, söz konusu tesislere ilişkin tahakkuk eden her türlü mal ve hizmet satış bedelleri, faiz ve kira gelirlerinin tutarının tam ve doğru olarak belirlenmesine bağlıdır.

İdare tarafından verilen cevapta, bundan sonraki paylara ilişintahakkuklar hesaplanırken bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak idare tarafından ilgililerden kurumlar vergi beyannamesi ve ekleri olan gelir tablosu ile bilanço elde edilerek, bu tablolarda yer alan kaynaklarla ilgili brüt satışlar, faiz ve kira gelirleri toplamı üzerinden idare payı hesaplanması gerekmektedir.

## **BULGU 2: Taşınmazlar Form ve Cetvellerinin Mevzuata Uygun Olarak Tutulmaması ve Birbirleriyle Tutarsız Olması**

Kurumun taşınmaz mal işlemlerinin incelenmesi sonucunda taşınmazlar form ve cetvellerinin mevzuata uygun olarak tutulmadığı ve birbirleri ile tutarsız olduğu görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesinde, kamu idarelerinin yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlarını Yönetmelikte belirtilen cinslere göre ekte yer alan formlara kaydetmeleri ve mali hizmetler birimince de bu formların konsolide edilerek Yönetmelik'in ekinde yer alan taşınmaz

icmal cetvellerinin oluşturulacağı hüküm altına alınmıştır.

Ancak Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu Ek 2 incelendiğinde idarenin toplam 247.348.689,83 TL değerinde tapuda kayıtlı malı olduğu görülmektedir. Bu forma istinaden mali hizmetler birimince konsolide edilerek düzenlenmiş olması gereken Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar İçin İcmal Cetveli Ek 7A da toplam 242.777.686.,90 TL değerinde tapuda kayıtlı taşınmaz olduğu görülmektedir. Bu durumda form ve cetvel arasında 4.571.002,93 TL fark bulunmaktadır.

Yine Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu Ek 3 de yer alan taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınması gerektiği halde taşınmazlar için sıfır değerinin yer aldığı ve form toplamının sıfır olduğu görülürken bu forma istinaden mali hizmetler birimince konsolide edilerek düzenlenmiş olması gereken Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar İçin İcmal Cetveli Ek 7B de toplam 619.139,44 TL değerinde taşınmaz olduğu görülmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulgu doğrultusunda gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda ifade edilen mevzuat hükümleri ve değerlendirmeler çerçevesinde ilgili birimler tarafından taşınmaz kayıt ve işlemlerinin mevzuata uygun şekilde düzenlenerek form ve cetveller arasında tutarlılığın sağlanması gerekmektedir.

### **BULGU 3: Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması**

Kurumun Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu ile Sınırlı Ayni Haklar İle Kişisel Haklar ve Tahsis Formunda kayıtlı taşınmazlarından bir kısmının cins tashihi işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde cins tashihi;

*“Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi”* şeklinde tanımlanmaktadır.

Aynı Yönetmelik'in “Cins tashihlerinin yapılması” başlıklı 10'uncu maddesinde;

(1) *“Kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınır. Kamu idareleri taşınmazların cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar...*

(2) *Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine*

*taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihiine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin mali yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır.”* Denilmektedir.

Ancak kurumun taşınmaz işlemlerinin incelenmesi sonucunda, Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu ile Sınırlı Ayni Haklar İle Kişisel Haklar ve Tahsis Formu’nda kayıtlı taşınmazlarından bir kısmının cinsi tarla ve arsa olarak yer aldığı halde, bunların üzerinde ilköğretim okulu, bina ve tesisler yapılmış olduğu ve bu şekilde kullanımda olduğu görülmektedir.

İdare tarafından verile cevapta cins tahsislerinin yapılması için görevlendirme yapıldığı ifade edilmiştir.

Yukarıda ifade edilen mevzuat hükümleri ve değerlendirmeler çerçevesinde, söz konusu taşınmazların cins tashihi işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

#### **BULGU 4: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının Tahsilinin Zamanında Yapılmaması**

Taşınmaz kültür varlıkları katkı payı ödemekle yükümlü belediyelerin bir kısmının aylık bildirim ve ödemelerini geciktirdikleri veya olması gerekenden daha az ödeme yaptıkları görülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 12’nci maddesinin altıncı fıkrasında, belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu’nun 8’inci ve 18’inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin %10’u nispetinde taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payının tahakkuk ettirileceği ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır. Aynı maddenin yedinci fıkrasında, tahsil edilen miktarın, il özel idaresi tarafından açılacak özel hesapta toplanacağı; bu miktarın, il özel idaresince ve belediyelerce kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan projeler kapsamında kamulaştırma, projelendirme, plânlama ve uygulama konularında kullanılmak üzere il özel idaresine ve il sınırları içindeki belediyelere vali tarafından aktarılacağı ve bu payın valinin denetiminde kullanılacağı ifade edilmiştir.

Diğer yandan, 2863 sayılı Kanun’a dayanılarak çıkarılan Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik’in 5’inci maddesinde katkı payının tarh, tahakkuk ve tahsiline ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Aynı Yönetmelik’in 6’ncı maddesinde belediyelerce katkı payı olarak tahsil olunan tutarların, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde katkı payı hesabına yatırılacağı

hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, belediyeler topladıkları taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı paylarını takip eden ayın 10'uncu gününe kadar yatırmaları gerekmektedir. Aksi takdirde yatırılmayan paylara ilişkin olarak 6183 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda gecikme zammının uygulanacağı, ilgili maddenin devamında ifade edilmektedir. Ayrıca Belediye Başkanları söz konusu payları zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlamakla yükümlüdürler.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi sonucunda, 2023 yılı sonu itibari ile taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı paylarının bazı belediyeler tarafından İdareye gönderilmediği veya eksik gönderildiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda İdarenin toplam 4.168.077,90 TL tahsil edilmesi gereken alacağının olduğu görülmektedir. Aynı zamanda kurum tarafından ilgili belediyeler ve İller Bankası ile alacağın tahsili için yazışmalar yapılarak alacağın takibinin yapıldığı görülmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda ifade edilen mevzuat hükümleri ve değerlendirmeler çerçevesinde, ilgili belediyelerin söz konusu payları zamanında göndermesinin takip edilerek alacakların tahsilinin sağlanması gerekmektedir.

#### **BULGU 5: İhale Öncesinde Yapılması Gereken İşlemlerin Bitirilmeden İhaleye Çıkılması**

Yatırım İnşaat Müdürlüğü'nün yapmış olduğu bir ihalede, ihale öncesi aşamaların tamamlanmadan ihaleye çıktığı, söz konusu işlemlerin ihale sonrasında da makul bir sürede bitirilmemesi sonucu ihalenin tasfiye edildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar” başlıklı 62'nci maddesinde ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “İhalelerde uyulması zorunlu hususlar” başlıklı 5'inci maddesinde;

*“Arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz. İhale konusu işin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenemediği durumlarda ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Uygulama projesi bulunan işlerde anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılması zorunludur. Ancak, doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli süre bulunmayan işlerde ön veya kesin proje üzerinden, her türlü onarım işleri ile işin yapımı*



*sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi veya uygulamada imar ve güzergâh değişikliklerinin muhtemel olması nedenleriyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan, bina işleri hariç, işlerde ise kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Bu işlerin uygulama projesi yapılabilen kısımlar için anahtar teslimi götürü bedel, uygulama projesi yapılamayan kısımlarda ise her bir kalem iş için birim fiyat teklif almak suretiyle ihale yapılabilir. Arsa temini, mülkiyet ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması şartı, baraj ve büyük sulama, içmesuyu isale hattı, enerji nakil hattı, trafo, trafo merkezleri, şalt tesisleri, kaptajlar, su depoları, karayolu, liman ve havaalanı, demiryolu, petrol ve doğalgaz boru hattı projelerinde aranmaz.”*

Denilmektedir.

Yukarıda yer alan düzenlemeler gereği özellikle bina işlerinin anahtar teslim götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale edilmesi gerektiğinden bina işlerinde uygulama projelerinin hazırlanması gerekmektedir. Dolayısıyla uygulama projelerine esas arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde yapı ruhsatı gibi imar işlemleri tamamlanmadan ihaleye çıkılmamalıdır. Bina yapım işinde ihale öncesinde veya ihale sürecinde yapı ruhsatının alınmamış olması işin sözleşmede belirtilen sürede yükleniciye teslim edilmesine, dolayısıyla işin yapımına başlanmasına engel teşkil edebilecektir. Bu durumda yükleniciye ek süre verilmesi ile işin yapım teslim süreçlerinin uzamasına neden olabileceği gibi makul bir süre içerisinde söz konusu süreçlerin tamamlanması durumunda işin feshedilmesi sürecini başlatacaktır.

Yapılan incelemede, mülkiyeti Karayolları Genel Müdürlüğünde bulunan taşınmazın tahsis işlemi yapılmadan ihaleye çıkılmış dolayısıyla yüklenici ile sözleşme imzalandıktan sonra yer teslimi yapılamamıştır. Bu sürecin uzaması yüklenici tarafından katlanılamayacak şekilde maliyet artışına sebebiyet verdiği için yüklenici talebi doğrultusunda sözleşme feshedilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında Çanakkale Hükümet Konağı Yapım İşi başta olmak üzere anahtar teslim götürü bedelle ihaleye çıkılan tüm işlerde söz konusu bulguya uygun olacak şekilde işlem tesis edileceği,

Ancak Çanakkale Hükümet Konağı Yapım İşinin tasfiye sebeplerinden bir diğerinin de yapı ruhsatının ilgili belediyesinden alınamaması olduğu, ruhsat ile alakalı sürecin belediye

tarafından Çanakkale Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararına itiraz edilerek yargıya taşınmış olması nedeniyle halen ruhsatın alınmadığı ifade edilmiştir.

Söz konusu mevzuat metninde imar işlemlerinin tamamlanması şartının her işle ilgili olmayıp gerekli hallerde dikkate alınması durumu tali bir konudur. Anılan işin feshedilmesinin esas sebebi söz konusu arsaya ilişkin Karayolları Genel Müdürlüğü'nden alınması gereken tahsis işleminin alınamamış olmasıdır. Yükleniciye işyeri teslimi yapılamamış ve yüklenici talebi doğrultusunda sözleşme feshedilmiştir.

Sonuç olarak ihale öncesinde yapılması gereken işlemlerin bitirilmeden ihaleye çıkılması, sözleşme sonrasında telafi edilemediği gibi, İdarenin yersiz bir şekilde ihale ilanı gibi maliyetlere katlanmasına sebebiyet vermektedir.

#### **BULGU 6: İl Özel İdaresine Ait Elektrik Faturalarında Yer Alan Elektrik Tüketim Vergisi Bedellerinin Muafiyet Kapsamında Değerlendirilmemesi**

Elektrik faturalarında yer alan elektrik tüketim vergisinin, İl Özel İdaresi Kanunu'nda belirtilen muafiyete rağmen İdarece ödendiği görülmüştür.

5302 sayılı Kanunun "İl özel idaresine tanınan muafiyetler" başlıklı 8'inci maddesinde;

*"İl özel idaresinin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmaz malları ile bunların inşa ve kullanımları katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarından muafır."*

Hükmü getirilmiştir.

Bu hükme göre İl Özel İdaresi özel ve açık bir kanuni düzenleme olmadıkça, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi haricinde herhangi bir vergi, pay vb. ödemeyecektir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 34'üncü maddesinde; Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde elektrik ve havagazı tüketiminin, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisine tabi olduğu ve 35'inci maddesinde; elektrik ve havagazı tüketenlerin, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisini ödemekle mükellef olduğu ifade edilmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 8'inci maddesinde idarenin kamu hizmetine ayrılan, kamunun yararlanmasına açık olan, gelir getirmeyen taşınmaz malları ile inşa ve kullanımlarının her türlü resim, harç, katkı ve katılma paylarından muaf olacağı hükmü, söz

konusu vergi için de geçerlidir. Kanunla tanınan muafiyet sebebiyle, il özel idarelerinin 2464 sayılı Kanun'da belirtilen elektrik tüketim vergisi bedelini ödememesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede İdare elektrik faturalarında elektrik tüketim vergisi kalemlerinin bulunduğu ve bu tutarların ilgili elektrik tedarik firmasına ödendiği görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta, ödemeler sırasında ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda işlem yapılmasına özen gösterileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak il özel idarelerine tanınan muafiyet haklarının takip edilerek söz konusu elektrik tüketim vergisinin ödenmemesi gerekmektedir.

### **BULGU 7: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması**

Kurumda çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullanılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "*Çalışma şartları ve dinlenme hakkı*" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2023 yılında 1.683 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede Kurumda görev alan kadrolu 59 işçiden 19'unun 110 ile 306 gün arasında, 15'inin 53 ile 96 gün arasında kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

İdare tarafından verilen cevapta bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Kurumda çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Kuruma ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

---

---

## **BULGU 8: Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Amacı Dışında Aktarmalar Yapılması**

Özel İdare tarafından Köylere Hizmet Götürme Birliklerine (KHGB) yapılan ödenek aktarmalarının incelenmesi neticesinde, mevzuatta öngörülen yatırımlar dışındaki bir takım işler için de ödenek aktarıldığı tespit edilmiştir.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun, "Köylere hizmet götürme birlikleri" başlıklı 18'inci maddesinin üçüncü fıkrasında;

*"Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları ile il özel idareleri; köye yönelik hizmetlere ilişkin yapım, bakım ve onarım işleri, bölünmüş yol, elektrifikasyon, köy yolu, içme suyu, sulama suyu ve kanalizasyon yatırımlarını, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri köylere hizmet götürme birliklerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilirler. Aktarma işlemi merkezi idare kuruluşlarında ilgili bakanın, il özel idarelerinde valinin onayıyla yapılır ve bu ödenekler tahsis amacı dışında kullanılamaz. Bu takdirde iş, birliğin tabi olduğu usul ve esaslara göre sonuçlandırılır. Köylere hizmet götürme birlikleri de bütçe imkânları ölçüsünde bu yatırımlara kendi bütçelerinden ödenek aktarabilirler. Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları ile il özel idareleri tarafından aktarılacak ödeneklerle gerçekleştirilecek yatırımlar, birliğin hizmet ve görev alanı sınırlamasına tabi olmaksızın yapılabilir."*

Denilmek suretiyle söz konusu birliklere yapılacak aktarmalarla ilgili esaslara dair bir düzenleme yapılmıştır.

Görüldüğü üzere kanun koyucu köylere hizmet götürme birliklerine, sadece madde metninde sayılan yatırımlar için ayrılan ödeneklerin aktarılmasına cevaz vermiştir. Bir başka ifade ile il özel idaresi bütçesinden köylere hizmet götürme birliklerine ancak yukarıya alınan ve 18'inci maddede sayılan yatırımlar için ayrılan ödenekler aktarılabilir.

Ancak Çanakkale İl Özel İdaresi bütçesinden, köye yönelik hizmetlere ilişkin yapım, bakım ve onarım işleri, bölünmüş yol, elektrifikasyon, köy yolu, içme suyu, sulama suyu ve kanalizasyon yatırımları dışındaki işler için de Köylere Hizmet Götürme Birlikleri'ne 227.966.530,49 TL tutarında aktarma yapıldığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında söz konusu maddede yapılacak işin hizmet ve görev sınırlamasına tabi olmadığı, diğer Bakanlıklardan İl Özel İdaresine aktarılan kaynakların da İl

Özel İdaresi bütçesinde yer aldığı, Valilik onayıyla bu ödeneklerin KHGB'ye aktarılacağı, KHGB yatırımlarının ayrı bir İhale Yönetmeliğine tabi olduğu, İl Özel İdare yatırımlarının da kırsal kesimde yaşayan vatandaşlar tarafından kullanıldığı, Merkezi İdarenin KHGB üzerinde vesayet denetiminin bulunduğu, Mülkiye Teftiş Kurulunun KHGB'leri denetlediği, dolayısıyla yapılan işlemin mevzuata uygun olduğu ifade edilmiştir.

Yapılacak işin hizmet ve görev alanı sınırlamasına tabi olmaksızın yapılması ve ilçede yapılan bir yatırımın köylüler tarafından kullanılması, burada yapılacak yatırımları 'köye yönelik olma' şartıyla sınırlandırmaktadır. İl Özel İdaresinin bütün yatırımları kırsal kesimde yaşayan vatandaşlar tarafından kullanılmaktadır. Örnek olarak Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü hizmet binası için yapılan yatırımların da kırsal bölgede yaşayan vatandaşlara hizmet sunduğu düşünüldüğü takdirde Kanun koyucunun böyle bir madde ihdas etmesinin bir anlamı kalmamaktadır. Cevapta belirtilen varsayım çerçevesinde hareket edilirse İl Özel İdare bütçesinin tamamı Köylere Hizmet Götürme Birliklerine aktarılabilir. Bu düşünce ile İl Özel İdaresinin bir fonksiyonu da kalmamaktadır.

Sonuç olarak yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile yapılan açıklamalar çerçevesinde, köylere hizmet götürme birliklerine yapılan ve tabloda gösterilen ödenek aktarmaları mevzuata uygun olmayıp, aktarmaların 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun öngördüğü yatırımlar için yapılması ve ilgili alanlarda kullanılması gerekmektedir.

#### **BULGU 9: Köylere Hizmet Götürme Birliklerine Yatırım Planı, Yıllık Çalışma Programı ve Uygulama Projeleri Olmadan Encümen Kararı ile Ödenek Aktarılması**

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri (KHGB) tarafından hazırlanan yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerinin İl Genel Meclisine sunulmadığı, Encümen kararı ile İdare bütçesinden köylere hizmet götürme birliklerine ödenek aktarıldığı görülmüştür.

5355 sayılı Kanun'un "Köylere Hizmet Götürme Birlikleri" başlıklı 18'inci maddesinin beşinci fıkrasında;

*"İl özel idaresi bütçe gelirlerinin ne kadarının köylere hizmet götürme birliklerine aktarılacağı, köylere hizmet götürme birliklerinin sunacağı yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerine göre il genel meclisince kararlaştırılır."*

Hükmü yer almaktadır.

Bu ödenek aktarımları, 5302 sayılı Kanun'un giderlerle ilgili 43'üncü maddesinin (e) fıkrasında belirtildiği üzere "İl Genel Meclisince belirlenecek ilkeler çerçevesinde köylere veya köylerin aralarında kurdukları birliklere yapılacak yardımlar" olarak açıklanan ve İl Özel İdaresi bütçelerine konulan ödeneklerden yapılan aktarmalardır.

İl özel idaresi bütçesinden 5355 sayılı Kanun'a göre köylere hizmet götürme birliklerine ödenek aktarımında bulunulması için, Köylere Hizmet Götürme Birlikleri tarafından İl Özel İdaresine yatırım planı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerinin sunulması ve sunulan projelerin İl Genel Meclisi tarafından uygun bulunarak karara bağlanması gerekmektedir. Ancak bu çerçevede proje bazında ödenek aktarımı yapılabilecektir.

Yapılan incelemede, yatırım planı, yıllık çalışma programı ve uygulama projeleri ile ilgili olarak yıl içerisinde birliklerden gelen münferit yatırım talepleri dahil tüm ödenek aktarımlarına ilişkin taleplerin İl Genel Meclisine sunulmadığı, İl Encümen kararı ile köylere hizmet götürme birliklerine İdare bütçesinden ödenek aktarıldığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında İl Genel Meclisinin bütçe hazırlık çalışmaları sırasında Birliklerin yatırım programları, yıllık çalışma programlarına göre tespitlerde bulunulduğu ve bütçenin ilgili kalemlerine söz konusu ödeneklerin bu çalışmalar sonucunda koyulduğu, her Meclis üyesinin kendi ilçesinde Birlik eliyle yapılacak işleri ayrı ayrı belirttiği ve ilçelere göre ödenek tasnifinin bu doğrultuda yapıldığı,

Ödeneklerin bütçenin yapımı sırasında öngörüldüğü gibi ilgili birliklere aktarılmasına müteakip uygulama projelerine göre söz konusu ödeneklerin yatırım hizmetlerinde kullanıldığı,

KHGB'ye yapılan aktarmaların protokollerinde genel ifadelerin kullanılmamasına ve somut projelerin belirtilmesine özen gösterileceği ifade edilmektedir.

Her ne kadar bütçe hazırlık aşamasında KHGB'lerin çalışmaları dikkate alınmaktadır ifadesi yer alsada cevap metni ve ekinde KHGB'ler tarafından İl Genel Meclisine sunulan somut bir yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projesi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak Köylere Hizmet Götürme Birlikleri tarafından yatırım planı, yıllık çalışma programı ve uygulama projeleri sunulmadan, İl Genel Meclisi kararı alınmadan, İl Encümeni kararı ile ödenek aktarılmaması gerekmektedir.

---

---

**BULGU 10: Organize Sanayi Bölgesi Kanunu'na Göre İl Özel İdaresine Gönderilmesi Gereken İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Harcıyla İlgili Gerekli Takip İşlemlerinin Yapılmaması**

Ezine Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesinde yer alan firmalardan alınması gereken işyeri açma ve çalışma ruhsatı harcıyla ilgili olarak İdareye herhangi bir pay aktarımının gerçekleştirilmediği görülmüştür.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 7'nci maddesinin (a) ve (f) bendinde kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek ile özel kanunları gereğince il özel idaresine ait vergi, resim ve harçların tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak özel idarelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 4'üncü maddesinde, yürürlüğe giren imar plânına göre arazi kullanımı, yapı ve tesislerinin projelendirilmesi, inşası ve kullanımıyla ilgili ruhsat ve izinler ile işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının organize sanayi bölgeleri tarafından verileceği ve denetleneceği, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesi sırasında işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin harçların organize sanayi bölgeleri tarafından tahsil edilerek ilgili belediye veya il özel idaresi hesabına yatırılacağı ifade edilmektedir.

Ezine Belediyesi mücavir alanının dışında yer alan ve Çanakkale İl Özel İdaresinin sorumluluğunda bulunan Ezine Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesindeki iş yeri açma ve çalışma ruhsatları ile ilgili olarak herhangi bir bildirim ve aktarımın bulunmadığı görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak iş yeri açma ve çalışma ruhsatları ile ilgili olarak bildirim ve harçlarının Organize Sanayi Bölgesi nezdinde takip edilmesi ve tahsil edilen harçlarından İl Özel İdaresine pay aktarımının takibinin yapılması gerekmektedir.

**BULGU 11: İdarenin Elektrik Enerjisi İhtiyacını İhale Yapmaksızın Karşılması**

İdarenin elektrik enerjisi ihtiyacını ihale mevzuatında belirlenen usuller yerine, elektrik dağıtım şirketinden ihale yapmaksızın karşıladığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesi uyarınca, Kanun'a tabi idarelerin mal veya hizmet alımları ile yapım işleri bu Kanun hükümlerine göre



yürütülmektedir. Aynı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde, mal; "*satın alınan her türlü ihtiyaç maddeleri ile taşınır ve taşınmaz mal ve haklar*" şeklinde tanımlanmıştır.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na dayanılarak çıkarılan 30.05.2018 tarih ve 30436 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 4'üncü maddesinde; serbest tüketici, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) tarafından belirlenen elektrik enerjisi miktarından daha fazla tüketimde bulunması veya iletim sistemine doğrudan bağlı olması veya organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini haiz olması nedeniyle tedarikçisini seçme hakkına sahip gerçek veya tüzel kişi şeklinde tanımlanmıştır.

"Serbest Tüketici Kapsamı ve elektrik tedariki" başlıklı 6'ncı maddesinin 1'inci fıkrasının (c) bendinde; bir önceki takvim yılında serbest tüketici limitini aşan miktarda elektrik tüketilen kullanım yerinin kullanım hakkına sahip ya da kullanım hakkını edinen tüketicilerin serbest tüketici kabul edileceği ifade edilmiştir.

"İkili anlaşma kapsamında yer alan tüketicilerin hak ve yükümlülükleri" başlıklı 39'uncu maddesinin 1'inci fıkrasında; serbest tüketicilerin, tüketim miktarı serbest tüketici limitini geçen her bir ölçüm noktası için ayrı bir tedarikçi ile ikili anlaşma yapılabileceği belirtilmiştir.

4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu ve Kurul Başkanlığı" başlıklı 5'inci maddesi altıncı fıkrasının (b) bendinde de, "her yılın Ocak ayının sonuna kadar serbest tüketici tanımına ilişkin limitlerdeki indirimleri belirlemek ve yeni limitleri yayımlamak" EPDK'nın görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda, serbest tüketici limiti her yıl EPDK tarafından yeniden değerlendirilmekte ve uygun görüldüğü ölçüde düşürülmektedir. Bu doğrultuda EPDK Kararı ile 2021 yılı için serbest tüketici limiti yıllık 1.200 kWh elektrik tüketimi ve üzeri olarak belirlenmiştir.

Diğer yandan, 17.06.2011 tarihli ve 2011/DK.D-105 sayılı Kamu İhale Kurulu Düzenleyici Kararı'nda, serbest tüketici olan idarelerin elektrik ihtiyaçlarını 4734 sayılı Kanun çerçevesinde mal alımı ihalesi olarak temin etmeleri gerektiği; Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 13.10.2011 tarihli ve 9 no.lu Elektronik Haberleşme Hizmeti, Elektrik Ve Doğalgaz Alımı Genelgesi'nde de, 4734 sayılı Kanun kapsamında bulunan idarelerce, serbest tüketici olmaları halinde elektrik ihtiyaçlarının ihale yolu ile temin

edilmesinin esas olduğu; ancak, piyasada rekabet koşullarının oluşmaması veya 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan limitlerin aşılması halinde söz konusu ihtiyaçların doğrudan temin yoluyla karşılanabileceği ifade edilmiştir.

İlgili mevzuat uyarınca, serbest tüketici olmaları halinde, Kanun kapsamındaki idarelerin elektrik enerjisi ihtiyaçlarını ihaleyle veya piyasa araştırmasına dayalı olarak doğrudan temin yoluyla temin etmelerinin esas olduğu açıktır.

Yapılan incelemede, İdarenin 2023 yılında Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından belirlenen 1.200 kWh limitin üzerinde elektrik tükettiği ve serbest tüketici niteliğini taşıdığı, dolayısıyla elektrik enerjisi ihtiyacını 4734 sayılı Kanun'da belirtilen usullerden biriyle karşılaması gerekirken, 2020/27476 ihale kayıt numaralı Serbest Piyasadan Elektrik Enerjisi Alım İş Sözleşmesinin bitiş tarihi olan 03.03.2021 tarihinden itibaren tedarikçiden doğrudan alım şeklinde karşıladığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, elektrik enerjisi alımının ihale yoluyla alınması konusunda gereken özenin gösterileceği ifade edilmiştir.

Yasal düzenleme gereğince İdarenin elektrik enerjisi ihtiyacının ihale yoluyla karşılanması, piyasada rekabet koşullarının oluşmaması veya yıllık tüketim miktarının yukarıda belirtilen limitleri aşmaması halinde ise doğrudan temin usulünün kullanılması uygun olacaktır.

### **BULGU 12: Yap – İşlet – Devret Usulü ile İhale Edilen Taşınmaz İçin Kiracı Firma Tarafından Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesine Karşılık Sözleşmede Yazılı Müeyyidelerin Uygulanmaması**

Ezine İlçesi Akçakeçili Köyü Aktaş Mevkiinde ve Turizm Bölgesi İçinde Yer Alan Arazide Asgari 5 Yıldızlı Termal Otel ya da 1. Sınıf Tatil Köyü Olarak İnşa Etmek ve İşletilmek Üzere Uzun Süreli Kiralama İşinde Kiracı firma tarafından yatırım süresi içerisinde Sözleşme ve eklerinde belirlenen tesislerin yapılmamasına rağmen Sözleşmede yazılı olan müeyyidelerin uygulanmadığı görülmüştür.

Sözleşme eki Şartnamede; Girişimciye Belediyeden onaylı imar durum belgesi ile birlikte yer tesliminin tutanakla yapılacağı, Yatırım döneminin yatırımcıya yer tesliminin yapılması ile başlayan 12 ay projelendirme ve 36 ay içinde inşaatı tamamlanarak hizmete açılmasını öngören dönemi kapsadığı ifade edilmiştir.

Söz konusu Şartnameye göre belirtilen sürede projelerin bitirilmemesi halinde yatırımcının talebi üzerine en fazla üç ay ek süre verilebileceği, bu ek süre için her ay yıllık kira bedelinin %10'u tutarında ilave ceza ödeneceği, cezanın ödenmemesi veya verilen ek süre içerisinde de projelerin bitirilememesi halinde protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın ihalenin bozulacağı ve varsa teminatın gelir kaydedileceği belirtilmiştir.

Kiracı firma ile taşınmaz kiralama sözleşmesi 29.08.2014 tarihinde imzalanmıştır. Ezine Belediyesinden ruhsat alma sürecinin uzaması sebebiyle yer teslimi 01.09.2020 tarihinde yapılabilmektedir. Yapı ruhsatlarının verilme tarihi olan 05.10.2020 tarihinden itibaren 12 aylık projelendirme süreci başlamış ve bu süre 05.10.2021 tarihinde sona ermiştir. Bu aşamadan sonra inşaat dönemi başlamış ve bu süre de 05.10.2023 tarihinde tamamlanmıştır. Bu tarihte kiracı firma tarafından sözleşmede taahhüt edilen yatırımların bitirilmiş olması ve tesisin işletmeye açılması gerekmektedir.

Bu süreç içerisinde 20.10.2022 tarihinde İdare tarafından kiracı firmaya tesisin 36 ay sonunda inşaatının tamamlanarak hizmete açılması, bu doğrultuda mevcut iş programının taraflarına gönderilmesi yazılı olarak iletilmiştir.

Kiracı firma tarafından herhangi bir geri dönüş sağlanmamış olup inşaat yapım süresinin bitim tarihinden bir hafta önce Covid salgını gerekçe gösterilerek ek süre verilmesi talep edilmiştir. Bunun üzerine Özel İdare Encümeni tarafından yüklenicinin talebi doğrultusunda 05.10.2023 tarihinde 1 yıl 7 ay 28 gün ek süre verilmiştir.

Yüklenici firma Covid Salgın dönemi ve ertesi yıl bu yönde bir talepte bulunmamış, ikinci yılın sonunda İdarenin yazmış olduğu yazıya da kayıtsız kalarak cevap vermemiştir. Covid salgın döneminde süre uzatım, sözleşme feshi, kira bedellerinin indirimi ile ilgili olarak yürürlüğe giren düzenlemeler 2023 yılı itibariyle geçerliliğini kaybetmiştir. Yüklenicinin talep ettiği süre uzatımı ile ilgili olarak söz konusu sözleşme hükümleri ve yukarıda belirtilen düzenlemeler çerçevesinde süre uzatımı verilmesi mümkün değildir. Ancak ilave ceza şartıyla en fazla üç aylık süre verilebilir.

Kamu İdaresi cevabında Kiracı firmanın ihale sözleşmesi gereği "*Mücbir sebepler dolayısıyla meydana gelebilecek gecikmeler için idare yetkili karar organlarının alacağı kararlarla ek süre verilebileceği*" hükmü ile İdareden 27.09.2023 tarihli dilekçe ile süre uzatımı talebinde bulunduğu,

Mevcut proje inşası için covid-19 salgınının Kamu ihale sözleşmelerine etkisi konulu 02.04.2020 tarihli resmi gazetede yayınlanan Cumhurbaşkanlığı 2020/5 nolu genelge ile mücbir sebep olarak Covid-19 salgını başlangıcının kabul edildiği, 03.06.2022 tarihli resmi gazetede yayınlanan Cumhurbaşkanlığı 2022/5 sayılı genelge ile 2020/5 sayılı genelgenin yürürlükten kalktığı,

Buna göre;

İhale sözleşmesi ele alındığında sözleşmede “*Mücbir sebepler dolayısıyla meydana gelebilecek gecikmeler için idare yetkili karar organlarının alacağı kararlarla ek süre verilebileceği*” imza altına alındığı, inşaat başlangıç tarihinin 05.10.2020 olduğu ve bu genelge dönemlerinde kaldığı, 05.10.2020 tarihinden itibaren genelgenin bitiş tarihi olan 03.10.2022 tarihine kadar dönemde covid-19 nedeni ile çalışılmadığı varsayılarak 28 gün 7 ay 1 yıl olarak süre verilebileceği değerlendirildiği, ihale sözleşmesindeki idare yetkili karar organı olan encümenle “*Mücbir sebepler dolayısıyla*” ek süre verilebileceği hususunun sözleşmede yer aldığı, Cumhurbaşkanlığı Genelgelerinde covid salgınının mücbir sebep olarak görüldüğü, İl Encümenle ihale sözleşmesi ile kendisine verilen yetkiye istinaden, covid salgını Cumhurbaşkanlığı Genelgesi süre hesabı ile bağlantı kurularak süre uzatımı hesabında kullanılarak ve cezai şartlar korunarak 05.10.2023 tarih, 1820 sayılı İl Encümen Kararı ile sözleşmedeki yetkiye istinaden süre uzatımı verildiği, Buna göre kira sözleşme bitim tarihinin 02.06.2025 olduğu, kira ödeme ve sözleşmedeki diğer hususların takibi yapılacağı ifade edilmiştir.

Öncelikle söz konusu iş 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri çerçevesinde ihale edilmiştir. Cevaba dayanak olan 2020/5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi işleri kapsamaktadır. Dolayısıyla söz konusu Genelge cevaba dayanak teşkil etmemektedir.

İkinci olarak Kiracı firma ek süre talebini Covid dönemi bittikten sonra İdarenin de bir yıl önce uyarı yazısına rağmen inşaat bitim tarihine yakın bir zamanda İdareye bildirmiştir. Verilen ek sürenin Covid salgınıyla bir alakası bulunmamaktadır.

Sonuç olarak kiracı firmaya her ay yıllık kira bedelinin %10’u kadar ilave ceza ödemesi koşuluyla en fazla üç ay süre verilebilir. Şayet bu süre içerisinde de projelerin bitirilmemesi durumunda sözleşmenin feshedilerek teminatın gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI  
06520 Balgat / ANKARA  
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00  
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr  
<https://www.sayistay.gov.tr>

**8. EKLER****EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

<b>Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu</b>			
<b>Bulgu Adı</b>	<b>Yıl/Yıllar</b>	<b>İdare Tarafından Yapılan İşlem</b>	<b>Açıklama</b>
Taşınmazlar Form ve Cetvellerinin Mevzuata Uygun Olarak Tutulmaması ve Birbirleriyle Tutarsız Olması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu, İdare tarafından yerine getirilmediğinden Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "Taşınmazlar Form ve Cetvellerinin Mevzuata Uygun Olarak Tutulmaması ve Birbirleriyle Tutarsız Olması" başlığı ile 2. bulgu olarak tekrar bulgulaştırılmıştır.
Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu, İdare tarafından yerine getirilmediğinden Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması" başlığı ile 3. bulgu olarak tekrar bulgulaştırılmıştır.
Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Paylarının Tahsilinin Zamanında Yapılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu, İdare tarafından yerine getirilmediğinden Sayıştay Denetim

			Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının Tahsilinin Zamanında Yapılmaması" başlığı ile 4. bulgu olarak tekrar bulgulaştırılmıştır.
İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu, İdare tarafından yerine getirilmediğinden Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmamasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması" başlığı ile 7. bulgu olarak tekrar bulgulaştırılmıştır.
Serbest Tüketici Durumundaki İdarenin Elektrik Enerjisi Alımlarında İhale Mevzuatına Uyulmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu, İdare tarafından yerine getirilmediğinden Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "İdarenin Elektrik Enerjisi İhtiyacını İhale Yapmaksızın Karşılması" başlığı ile 11. bulgu olarak

			tekrar bulgulaştırılmıştır.
Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu'nun Mevzuata Uygun Olarak Tutulmaması ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu, İdare tarafından yerine getirilmediğinden Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular bölümünde "Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu'nun Mevzuata Uygun Olarak Tutulmaması ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması" başlığı ile 2. bulgu olarak tekrar bulgulaştırılmıştır.
Kamu İdareleri Payları Hesabının Kullanılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu, İdare tarafından yerine getirilmediğinden Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular bölümünde "Kamu İdareleri Payları Hesabının Kullanılmaması" başlığı ile 1. bulgu olarak tekrar bulgulaştırılmıştır.